

Utajärven kunnan esteettömyyskävely

Tulokset 5.11.202

Utajärven kunnan esteettömyyskävely

Esteettömyyskävely toteutettiin Utajärvellä osana Oulun ympäryskuntien liikenneturvallisuustoimijatyötä. Kävelylle osallistuivat kunnan liikenneturvallisuustoimija Paula Siuruainen sekä Utajärven kunnan edustajat; hyvinvointikoordinaattori Minna Huuhtanen, vanhus- ja vammaisneuvoston puheenjohtaja Maija Koistinen, elinympäristöpalvelujen edustaja Päivi Väänänen ja vanhus- ja vammaispalvelun jäsen Sisko Seppänen.

Kävelyllä tutustuttiin erilaisiin julkisten palveluiden sisäänkäynteihin ja pihajärjestelyihin esteettömyyden ja liikenneturvallisuuden näkökulmasta. Tarkastelu kohdistui kaikkiin käyttäjäryhmiin: pyörätuolin käyttäjät, rollaattorilla liikkuvat, kävelijät, näkövammaiset, kuulovammaiset ja kognitiivista tukea tarvitsevat. Havainnot tehtiin sekä visuaalisesti että käytännön testillä (pyörätuoli).

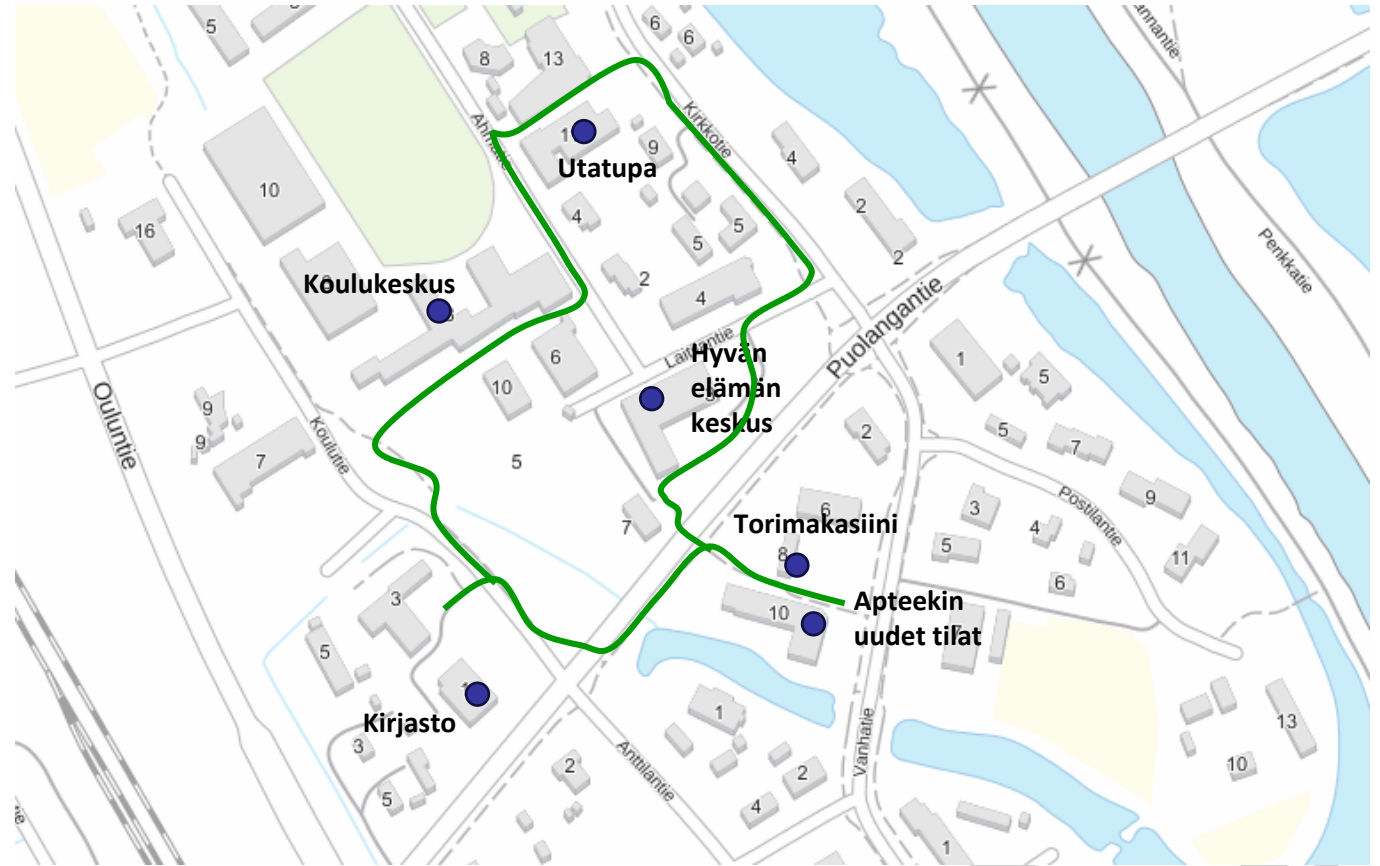
Raportin tekijä ja yhteyshenkilö:
Paula Siuruainen, Sitowise, paula.siuruainen@sitowise.com

Kävelty reitti ja tarkastellut kohteet

Kävelykierroksella tarkasteltiin useita keskustan palvelupisteitä, kuten apteekkia, Torimakasiinia ja torialuetta, Hyvän elämän keskusta (pääovi ja perhekeskus), koulukeskus, kirjasto sekä reitin varrella olevia suojateitä ja jalkakäytäviä.

Reitti kulki Torimakasiinilta ja apteekin uusista tiloista: makasiinin kulmalta Puolangantien yli, jatkui terveyskeskuksen ja vuodeosaston kulmalta jalkakäytävää pitkin Utatuvalle. Paluumatkalla edettiin koulun kautta ja kirjastolle.

Apteekki ja Torimakasiini

Puolangantieltä Vanhatielle kulkevat yhteydet / torialueen kulkureitit

- Ongelmat:
 - Puolangantieltä tulevat merkittävät jalankulun ja pyöräilyn liikenne sekoittuu pysäköintialueen autoliikenteeseen.
 - Selkeät jalkakäytävät ja pyörätiet torialueella puuttuvat.
 - Jalankulkijat ja pyöräilijät oikaisevat ajoneuvoliittymän kautta, Vanhatien itäpuolen pankin kohdalla ei loogista suojatieyhteyttä.
- Ehdotukset:
 - Määritellään ja merkitään erillinen, jatkuva jalankulku- ja pyöräilyväylä Puolangantieltä Vanhatielle (korostettu pintamateriaali, reunaukset)
 - Suunnitellaan looginen suojatieyhteys pankille (tai selkeä reititys suojatielle) niin, ettei oikaisua tarvitse tehdä ajoneuvoliittymän kautta.

Apteekki ja Torimakasiini

Torialueen pysäköinti ja merkitseminen

- Ongelmat:
 - Torialueelle pysäköidään merkkeamattomien autopaikkojen ulkopuolelle; Torimakasiinin laidalle pysäköintikielto puuttuu.
 - Liikuntaesteisten paikka sijaitsee n. 30 m päässä apteekin ovesta ja kulkureitillä on tonttiliittymä, joka pitää ylittää.
- Ehdotukset:
 - Torimakasiinin laidalle asettaa selkeä pysäköintikielto (kielto- ja opastekyltit sekä maalaus).
 - Koko pysäköintialueelle tehdään yhtenäinen merkintäjärjestelmä: paikkojen maalaus, numerointi/viitoitus, esteettömyyspaikat selkeästi merkittyinä.
 - Siirretään tai lisätään liikuntaesteisten parkkipaikka suoraan apteekin ulko-oven läheisyyteen siten, että ovelle siirtyminen onnistuu ilman tonttiliittymän ylitystä.

Puolangantie

Puolangantien saarekkeellinen suojatie (mäkisyys ja näkymät)

- Ongelmat:
 - Itäpuolinen jalankulun ja pyörätien yhteys tulee hieman alhaalta, mikä heikentää näkyvyyttä tielle; länsipuolella alamäki lisää pyöräilijöiden nopeutta.
- Ehdotukset:
 - Lisää pienet kärkikolmioliikennemerkkit yhdistetylle pyörätielle/jalkakäytävälle suojatien molemmin puolin väistämissäöntöjen korostamiseksi.
 - Asenna nopeusnäyttötäulu kohentamaan turvallisuutta.
 - Kasvillisuuden poisto näkemien parantamiseksi

Hyvän elämän keskus (pääovi ja perhekeskus)

Pääsisäänkäynnille ei ole erillistä selkeää kulkureittiä Kirkkotien tai Puolangan suunnasta

- Ongelma: Kirkkotien suunnasta saapuvat jalankulkijat ja pyöräilijät ohjautuvat epäselvästi pysäköinti- ja ajoliikenteen sekaan.
- Ehdotettu toimenpide:
 - Tarkastellaan alueen liikennejärjestelyt kokonaisuutena (kävely-, pyörä- ja ajoliikenne). Laaditaan vaihtoehtoisia ratkaisumalleja, joissa pääsisäänkäynnille on selkeä ja esteetön yhteys.

Portaista puuttuvat kontrastiraidat

- Ongelma: porraskohdat eivät erotu riittävästi näkövammaisille tai heikosta kontrastista kärsiville.
- Ehdotettu toimenpide:
 - Lisätään portaiden reunojen kontrastiraidat (kestävää, liukuestepintaa ja kirkkaan kontrastivärin nauhoja).

Hyvän elämän keskus (pääovi ja perhekeskus)

Rollaattorit ja pyörätuolit ovat ovenavauspainikkeen edessä vastaanoton tuulikaapissa

- Ongelma: avauspainike jää usein tavaroiden taakse, mikä estää helpon pääsyn ja luo turvallisuusriskin.
- Ehdotettu toimenpide:
 - Siirretään ovenavauspainike siten, että sen edessä on vähintään vapaa tilaa (esim. 1,5 m vapaata liikkumatilaa) ja se on esteetön käyttää myös apuvälineillä.
 - Vaihtoehtoisesti järjestetään selkeä, merkitty säilytystila rollaattoreille/pyörätuoleille, joka ei tuki kulkureittejä tai painikkeen käyttöä.

Ei ovenavausnappeja perhekeskuksen ovesta

- Ongelma: perhekeskuksen ovi ei ole automaattisesti saavutettavissa liikuntarajoitteisille.
- Ehdotettu toimenpide:
 - Asennetaan oviaukaisupainike molemmille puolille ovea (korkeus 900–1100 mm)
 - Varmistetaan, että painike on säänsuojattu, helposti tunnistettavissa ja että se liitetään oviautomaatiikkaan siten, että ovi pysyy avoimena riittävän kauan ovesta kulkemiseen.

Utatupa

Ovensuussa heikosti havaittava korkoero (kaatumisvaara)

- Ongelma: ulko-oven kynnyksissä on havaittavia korkeuseroja, jotka vaikeuttavat etenkin rollaattorilla ja pyörätuolilla liikkuvia ja muodostavat kaatumisvaaran.
- Ehdotetut toimenpiteet:
 - Ulko-oven katoksen uusinnassa samalla korjaten kaikki oven kynnykset tasaisiksi (poistetaan tarpeettomat kynnykset tai loivennetaan ne).
 - Jos täysin tasainen ratkaisu ei ole mahdollinen, tehdään matala ja luiskattu kynnysratkaisu, joka täyttää esteettömyysvaatimukset.
 - Merkitään mahdolliset korkeuserot kontrastivärillä

Ei sähköistä oven avausta eikä ovikelloa

- Ongelma: ovi ei avaudu sähköisesti ja paikalla ei ole ovikelloa; vaikeuttaa palvelun tavoittamista ja esteetöntä pääsyä.
- Ehdotus:
 - Asennetaan vähintään ovikello/soittojärjestelmä näkyvälle, helppokäyttöiselle paikalle (painikkeen korkeus 900–1100 mm, selkeä kontrasti).
 - Suositellaan myös automaattisen oviaukaisun suunnittelua tai oviautomaatiikan lisäämistä, jos kävijämäärät ja käytön luonne sen edellyttävät (painike molemmille puolille, selkeä merkitseminen, valaistus ja taktiilinen tunnistus).

Utatupa

Työterveyden ovi rakennuksen toisessa päässä — ei läpikulkua, ei pyörätuolipääsyä (raskas ovi)

- Ongelma: työterveyden ovi sijaitsee kauempana ja ei palvele läpikulkua; raskas ovi estää pyörätuolilla pääsyn.
- Ehdotetut toimenpiteet:
 - Selvitetään tarve ja mahdollisuus tehdä läpikulkuyhteys tai aukioloaikoihin perustuva kulkujärjestely, jotta työterveyteen pääsee helposti organisaation muista sisäänkäynneistä.
 - Vaihtoehtoisesti tehdään työterveyden ovesta saavutettavampi: kevennetään oven avausvastusta, asennetaan oviautomaattiikka
 - Varmistetaan esteetön reitti oven luo: poista kynnykset, lisää luiska tai korotettu ramppi tarvittaessa ja merkitse reitti opastein.

Koulukeskus

Yleinen tilanne

- Vanhan puolen purku alkaa pian, joten remontit ja piha-alueen rakentaminen ovat vielä kesken. Korjaukset ja parannukset kannattaa sovittaa osaksi piha- ja rakennustöiden kokonaisuutta sekä varmistaa tilapäisjärjestelyt purku- ja rakennusaikana.

Yläkoulu- ja lukiosisäänkäynti (pohjoispuoli)

- Havainto: sisäänkäynnin luiska on olemassa mutta kapea (~70 cm) ja jyrkkä.
- Ehdotukset:
 - Levennetään luiskaa pihaa rakennettaessa siten, että se täyttää esteettömyyden vaatimukset ja mahdollistaa pyörätuolin ja avustajan mukavan kulun (suositeltava vapaa leveys vähintään 120–150 cm; tarkistus suunnittelustandardien mukaisesti).
 - Korjataan luiskan kaltevuus vastaamaan esteettömyysohjeita (tarvittaessa porrastetaan nousu ja lisätään levähdyspalstoja).

Pihan korkoerotukset

- Havainto: pihalla on merkittäviä korkoeroja.
- Ehdotukset:
 - Huomioidaan korkoerot piha- ja maisemasuunnittelussa

Koulukeskus

Teknisen työtilan luiskaratkaisu ja ulko-ovi

- Havainto: teknisen työtilan luiska on huonokuntoinen, erittäin kapea; ulko-ovi aukeaa epäedullisesti (väärään suuntaan).
- Ehdotukset:
 - Korjataan tai uusitaan luiska: levennetään, tasoitetaan ja tehdään liukuestepinnaksi sekä varustetaan kaiteilla.
 - Muutetaan oven avautumissuunta tai asennetaan oviautomatiikka niin, että ovi ei estä kulkua rampilta ja on käytettävissä pyörätuolilla.

Koulukeskus

Koulutien ylitys ja yhteydet Salen suuntaan

- Havainto: Koulutien päällä oleva päällyste ja jäsentymä jalankulun ja pyöräilyn yhteyksissä on huonossa kunnossa; reitit epäselvät.
- Ehdotukset:
 - Kunnostetaan päällyste (tasainen, liukuesteinen pinta) ja korjataan urat/halkeamat.
 - Määritellään ja merkitään selkeät jalankulku- ja pyöräily-yhteydet Koulutien ylitykselle: yhdistetty/erillinen väylä, suojatie tai korotettu suojatie, selkeät reunaviivat ja maalaus.

Kirjasto

Ei sähköovia tai oviautomatiikkaa pääsisäänkäynneissä, mikä heikentää esteettömyyttä.

- Ehdotetut toimenpiteet
 - Suunnitellaan ja asennetaan automaattinen ovenavaus merkittäviin julkisiin sisäänkäynteihin (etenkin kirjastossa). Jos automatiikka ei heti ole mahdollinen, asennetaan selkeästi merkitty, helppokäyttöinen ovikello / avunpyyntöpainike esteettömässä korkeudessa.
 - Varmistetaan, että oviautomatiikka liitetään riittävään oven aukioloaikaan ja että painikkeet ovat kontrastivärein erottuvia.

Ovet/ kynnykset: kynnykset liian korkeita → kaatumis- ja kulkuvaara erityisesti pyörätuoli- ja rollaattorikäyttäjille.

- Ehdotetut toimenpiteet
 - Poistetaan tarpeettomat korkeat kynnykset tai loivennetaan ne luiskilla, jotka täyttävät esteettömyysvaatimukset.
 - Käytetään liukuuestepintaa ja merkitään mahdolliset korkoerot kontrastivärillä sekä tarvittaessa taktiiliviitoituksella.

Kirjasto

Koulutien ylitys ei sijoitu luonnolliseen, kulkijoiden käyttämään kohtaan → ihmiset oikaisevat, mikä lisää riskejä.

Kirjaston edustan liikennejärjestelyt ovat sekavat: linja-autopysäkki, Koulutie, pysäköintialue ja suojatiet eivät ole loogisesti jäsenneltyjä.

- Ehdotetut toimenpiteet
 - Tehdään liikennesuunnitelma kirjaston edustan kokonaisuuteen (linja-autopysäkki, pysäköinti, jalankulku- ja pyöräilyreitit, suojatiet).
 - Merkitään ja erotetaan pysäköintialue selkeästi (paikkamerkinnot, reunaukset), ja varataan riittävät pysäköintipaikat
 - Sijoitetaan suojatie tai korotettu suojatie luonnolliseen, kävelijöiden käyttämään ylityskohdatukseen. Mikäli tarvetta, lisätään korotettu ylitys, suojatiesaareke tai hidaste suojatien eteen.

Yleiset lisäehdotukset ja jatkotoimet:

Yleiset lisäehdotukset ja jatkotoimet:

- Koordinoidaan muutostöimenpiteet muun rakentamisen yhteyteen, jotta töimenpiteet voidaan toteuttaa kerralla kustannustehokkaasti.
- Testataan tehdyt ratkaisut todellisilla käyttäjäryhmillä (pyörätuolin käyttäjät, rollaattorinkäyttäjät ja näkövammaiset) ja tarvittaessa hienosäädetään. Kuullaan vammaisjärjestöjä tai esteettömyysasiantuntijaa.

Invalidiliiton ohjeet julkisen rakennuksen esteettömyydestä: <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/julkinen-rakennus>

Laki rakennusten esteettömyydestä: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170241>

SuRaKu-ohjeet (Helsinki kaikille / esteettömän rakentamisen ohjeet)

